

ตอนที่ 3 กฎหมายและสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้เป็นแนวทางปกครองประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มีมาตรการสำคัญที่เกี่ยวข้องและครอบคลุมภารกิจที่จะต้องดำเนินการพัฒนาผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

- **แนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ** ได้ระบุให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ 2 มาตรา คือ มาตรา 80(1) รัฐต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ และมาตรา 84(4) รัฐต้องจัดให้มีการออมเพื่อการดำรงชีพในยามชราภาพแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างทั่วถึง

- **สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ** ในมาตรา 53 ระบุว่าบุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

- **สิทธิในกระบวนการยุติธรรม** ในมาตรา 40(6) ระบุว่า ผู้สูงอายุย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ

- **บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนาผู้สูงอายุ** ในมาตรา 281 ระบุว่า รัฐจะต้องส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักจัดบริการสาธารณสุข และในมาตรา 283 ระบุว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และมีความเป็นอิสระกำหนดนโยบาย การจัดบริการสาธารณสุข โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย

2. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 โดยตราขึ้นตามเจตนารมณ์ในมาตรา 54 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ประสงค์จะให้บุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ซึ่งในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองผู้สูงอายุ ให้ได้รับสวัสดิการอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค เป็นหลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

(2) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

(3) การประกอบอาชีพหรือการฝึกอาชีพที่เหมาะสม

(4) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน

(5) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น

(6) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม

(7) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ

(8) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง

(9) การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว

(10) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

(11) การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(12) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

(13) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 16 ผู้บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กองทุน มีสิทธินำไปลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ หรือได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับทรัพย์สินที่บริจาคแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

มาตรา 17 ผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการี ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ผู้นั้นมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

สิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุตามกฎหมาย

ประเภทสิทธิผู้สูงอายุ

1. สิทธิที่ผู้สูงอายุได้รับทันทีโดยผลของกฎหมาย
2. สิทธิที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องไปออกกฎหมาย หรือวิธีและดำเนินการให้เกิดสิทธิแก่ผู้สูงอายุ
3. สิทธิที่ผู้สูงอายุทำให้เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง
4. สิทธิของบุคคลอื่นที่ดูแลผู้สูงอายุ

คำนิยาม

สิทธิ หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม

สิทธิประโยชน์ หมายถึง ประโยชน์ที่ได้รับโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือโดยชอบธรรม

การคุ้มครอง หมายถึง การทำให้ผู้สูงอายุได้รับการพิทักษ์สิทธิ ปกป้อง คุ้มครอง สงเคราะห์ และช่วยเหลือผู้สูงอายุให้ได้รับความมั่นคง ปลอดภัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

การส่งเสริม หมายถึง การหนุนเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการเอาใจใส่ในเรื่องสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของผู้สูงอายุ

การสนับสนุน หมายถึง การช่วยเหลือผู้สูงอายุให้สามารถดำเนินการต่างๆได้ เช่น การประกอบอาชีพ การรวมกลุ่มทำกิจกรรม การรวมกลุ่มในลักษณะเป็นเครือข่ายในทุกระดับ

สิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ

หมวด 1 สุขภาพอนามัยดี

1.1 การรักษาพยาบาล

- บุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป รักษาพยาบาลไม่เสียค่าใช้จ่าย
- จัดให้มีช่องทางเฉพาะอำนวยความสะดวก รวดเร็ว
- จัดให้มีบริการคลินิกเฉพาะผู้สูงอายุ

1.2 การให้คำปรึกษาสุขภาพจิตและฟื้นฟูจิตใจ

- บริการให้คำปรึกษาแนะนำปัญหาสุขภาพจิตในสถานพยาบาลของรัฐ
- บริการให้คำปรึกษาแนะนำทางโทรศัพท์ หมายเลข 1667

1.3 เจ็บป่วยฉุกเฉิน

- บริการให้คำปรึกษาแนะนำทางโทรศัพท์ หมายเลข 1669
- หากจำเป็นจะมีหน่วยปฏิบัติการฉุกเฉินไปช่วยเหลือถึงที่เกิดเหตุ

1.4 กีฬาผู้สูงอายุ

- จัดกิจกรรมกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ โดยการกีฬาแห่งประเทศไทย

หมวด 2 มีครอบครัวอยู่พร้อมหน้า

2.1 เงินสงเคราะห์ครอบครัว

- ช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของไม่เกิน 2,000 บาท/ครั้ง ไม่เกิน 3 ครั้ง/ปีเพื่อให้ผู้สูงอายุ ยากจนอยู่ในครอบครัวและชุมชนต่อไปได้

2.2 การช่วยค่าอาหารและเครื่องนุ่มห่มตามความจำเป็น

- ช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของไม่เกิน 2,000 บาท/ครั้ง ไม่เกิน 3 ครั้ง/ปีเพื่อให้ผู้สูงอายุที่ ประสบปัญหาในครอบครัวและชุมชนต่อไปได้

2.3 การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบต่อกฎหมาย

- จัดที่พักไว้ในสถานที่ปลอดภัย/เหมาะสม
- ฟื้นฟูร่างกาย/จิตใจ เตรียมความพร้อมของครอบครัว
- ช่วยเหลือเป็นเงินเบื้องต้นไม่เกิน 500 บาท/ครั้ง

2.4 ช่วยซ่อมแซมปรับปรุงที่อยู่อาศัย

- ช่วยซ่อมแซม ปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

2.5 ยกเว้นภาษีแก่ผู้สูงอายุ

- ผู้ที่อายุเกิน 65 ปี ที่มีรายได้พึงประเมินไม่เกิน 190,000 บาท ต่อปี

2.6 ลดหย่อนภาษีแก่ผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการี

- ผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุและมีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อปี ได้รับลดหย่อนภาษี 30,000 บาท ต่อผู้สูงอายุ 1 คน

หมวด 3 ไม่มีปัญหาเรื่องรายได้

3.1 จัดหางาน

- บริการจัดหางานที่เหมาะสมกับอัตภาพ
- ให้คำปรึกษาแนะนำ ข้อมูล การส่งเสริมอาชีพ

3.2 การฝึกอาชีพ

- ให้การอบรมฝึกทักษะอาชีพตามอัธยาศัย

3.3 ทุนประกอบอาชีพ กองทุนผู้สูงอายุให้บริการเงินกู้ยืมโดยไม่คิดดอกเบี้ย โดยชำระคืนเป็นรายเดือน ไม่เกิน 3 ปี

- กู้ยืมรายบุคคล คนละไม่เกิน 30,000 บาท โดยมีผู้ค้ำประกัน 1 คน
- กู้ยืมรายกลุ่มๆ ละไม่น้อยกว่า 5 คน วงเงินกู้กลุ่มละ ไม่เกิน 100,000 บาท

3.4 ช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะ

- เรือด่วนเจ้าพระยา เรือข้ามฟาก เรือในคลองแสนแสบ ลด 50%
- การบินไทย ลด 15% บางกอกแอร์เวย์ ลด 5 %
- รถไฟฟ้าใต้ดิน ลด 50%
- รถเมล์ ขสมก. ลด 50% (รถแอร์ไม่รวมค่าธรรมเนียม)
- รถ บขส. ลด 50%
- รถไฟ ลดค่าโดยสารครึ่งราคา (เฉพาะเดือน มิถุนายน-กันยายน)

3.5 ยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ

- ยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐที่ปกติมีการเก็บเงินค่าเข้าชม ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวนสัตว์ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

3.6 เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีได้รับเงินรายได้ประจำจากภาครัฐ ดังนี้

- อายุ 60-69 ปี 600 บาท/เดือน
- อายุ 70-79 ปี 700 บาท/เดือน
- อายุ 80-89 ปี 800 บาท/เดือน
- อายุ 90 ปีขึ้นไป 1,000 บาท/เดือน

3.7 ยกเว้นภาษีแก่ผู้มีเงินได้อายุ 55 ปีขึ้นไป

- ยกเว้นภาษีแก่ผู้มีอายุ 55 ปีขึ้นไป ที่มีดอกเบียเงินฝากประจำไม่เกิน 30,000 บาท

3.8 กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)

เป็นกองทุนการออมเพื่อการชราภาพให้แก่แรงงานนอกระบบ ที่ไม่ได้ทำประกันสังคม หรืออยู่ในระบบบำเหน็จบำนาญ หรืออยู่ในระบบการออมที่มีการจ่ายสมทบโดยนายจ้างหรือรัฐบาล รับสมัครบุคคลที่มีอายุ 15-60 ปี ออมเงินเป็นรายเดือน หรือรายงวดหรือรายปี ตั้งแต่ 50-1,000 บาท อายุครบ 60 ปี จะได้รับบำนาญเป็นรายเดือนตลอดชีพ โดยได้รับการสมทบเงินฝากจากรัฐ ดังนี้

- อายุ 15-30 ปี สมทบเดือนละ 50 % ของเงินฝาก แต่ไม่เกิน 600 บาท/ปี
- อายุ 30-50 ปี สมทบเดือนละ 80 % ของเงินฝาก แต่ไม่เกิน 960 บาท/ปี
- อายุ 50-60 ปี สมทบเดือนละ 100 % ของเงินฝาก แต่ไม่เกิน 1,200บาท/ปี

หมวด 4 มีความหมายต่อสังคม

4.1 ชมรมผู้สูงอายุ

- ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรวมตัวจัดตั้งเป็นชมรมผู้สูงอายุ เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

4.2 กิจกรรมวันผู้สูงอายุแห่งชาติ

- จัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุแห่งชาติ 13 เมษายน ของทุกปี
- จัดมหกรรมสัปดาห์ผู้สูงอายุแห่งชาติ

4.3 กิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ

- ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุของหน่วยงานราชการต่างๆ
- การสนับสนุนให้สถานที่แก่ผู้สูงอายุเพื่อจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ

4.4 ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ

- จัดบริการทางสังคมแบบเข้าไป – เย็นกลับ ในเรื่องการตรวจรักษาโรค กายภาพบำบัด ฟันฟู สมรรถภาพ ให้คำปรึกษาแนะนำ นันทนาการ กิจกรรมเสริมรายได้ บริการจากหน่วยเคลื่อนที่

4.5 บ้านพักฉุกเฉิน

- จัดบริการให้พักอาศัยแบบชั่วคราวตามความจำเป็น

4.6 สถานสงเคราะห์คนชรา

ให้การอุปการะตลอดชีพแก่ผู้สูงอายุที่ไร้ญาติขาดมิตร ไม่มีที่พักอาศัย

- ประเภทสามัญ อุปการะโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
- ประเภทเสียค่าบริการรายเดือน
- ประเภทพิเศษ ปลูกสร้างเอง เมื่อสิ้นชีพยกให้ราชการ

4.7 รับฝากดูแลผู้สูงอายุ (ฟรี)

- บริการดูแลในช่วงกลางวัน (daycare)
- บริการดูแลชั่วคราว (ตลอด 24 ชั่วโมงในระยะ 2-3 วัน)

4.8 ให้คำปรึกษาทางกฎหมาย

- ให้คำแนะนำ ปรึกษา ความรู้ทางกฎหมาย
- จัดหาทนายให้ความช่วยเหลือ
- สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการว่าความแก้ต่างคดี
- การดูแลจากอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในพื้นที่

4.9 การศึกษา การเรียนรู้

- ให้บริการการศึกษา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ
- จัดบริการข้อมูลข่าวสาร
- จัดการศึกษาต่อเนื่อง
- จัดศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน
- ผลิตสื่อความรู้สำหรับผู้สูงอายุ

4.10 คลังปัญญาผู้สูงอายุ

- ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่มีภูมิปัญญาสาขาต่างๆ ได้ถ่ายทอดความรู้ ทักษะแก่ชุมชนและสังคม

4.11 ลดหย่อนภาษีแก่ผู้บริจาคให้กองทุนผู้สูงอายุ

- บุคคลธรรมดา ลดหย่อนได้เท่าที่บริจาคจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้สุทธิ

4.12 ศูนย์ประชานิยม 1300

- รับแจ้งเรื่องร้องทุกข์ ที่หมายเลขโทรศัพท์ 1300 ตั้งอยู่ที่บ้านพักเด็กและครอบครัวของทุกจังหวัด

4.13 สนับสนุนเงินดำเนินงานโครงการต่างๆ โดยกองทุนผู้สูงอายุ

- โครงการขนาดเล็ก วงเงินไม่เกิน 50,000 บาท
- โครงการขนาดกลาง วงเงินไม่เกิน 50,000 – 300,000 บาท
- โครงการขนาดใหญ่ วงเงินเกิน 300,000 บาท

หมวด 5 สิ้นลมอย่างสงบสุข

5.1 ช่วยค่าจัดการศพตามประเพณี

- ช่วยเหลือเงินจัดการศพผู้สูงอายุ ศพละ 2,000 บาท แก่ผู้ที่จัดการศพให้ผู้สูงอายุที่ถึงแก่กรรมที่มีสัญชาติไทย

ผู้สูงอายุกับการทำพินัยกรรม

ตามกฎหมาย เมื่อผู้ใดเสียชีวิตลง มรดกของผู้นั้นย่อมจะตกเป็นของทายาท เช่น บิดา มารดา บุตร สามีหรือภรรยา เป็นต้น ตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด แต่หากก่อนที่บุคคลนั้นจะเสียชีวิตเขาอาจทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินของตนให้แก่ผู้ใดก็ได้ โดยบุคคลที่ถูกระบุให้เป็นผู้รับมรดกอาจไม่ใช่ทายาทเสมอไป

การทำพินัยกรรม หมายถึง การแสดงความประสงค์ที่จะให้ทรัพย์สินของเราตกเป็นของบุคคลบางคนเมื่อเราตายไปแล้ว มิใช่การยกทรัพย์สินให้แก่ผู้อื่นในขณะที่เจ้าของทรัพย์สินยังมีชีวิตอยู่ การทำพินัยกรรมต้องทำตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด

ผู้ที่ทำพินัยกรรมได้ต้องมีอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ จึงมีสิทธิตามกฎหมายในการทำพินัยกรรม หากอายุต่ำกว่า 15 ปีทำพินัยกรรม ถือว่า พินัยกรรมนั้นใช้ไม่ได้ (พินัยกรรมนั้นไม่มีผล) หรือ ตามกฎหมายเรียกว่าเป็นโมฆะ นอกจากนั้น บุคคลใดที่ศาลได้มีคำสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถแล้ว ก็ไม่สามารถทำพินัยกรรมได้เช่นกัน หากฝ่าฝืนทำพินัยกรรมขึ้นมาผลก็คือ พินัยกรรมนั้นใช้ไม่ได้หรือตามกฎหมายเรียกว่าเป็นโมฆะเช่นกัน

ลักษณะของพินัยกรรม

พินัยกรรม คือการแสดงเจตนากำหนดการเผื่อตายในเรื่องทรัพย์สินของตน หรือในเรื่องต่าง ๆ ที่จะ เป็นผลใช้บังคับได้ตามกฎหมายเมื่อตนตาย พินัยกรรมเป็นการแสดงเจตนาที่ประสงค์ให้มีผลเมื่อตนเองตายไปแล้ว ซึ่งจะยกทรัพย์สินให้แก่ใครก็ได้ หรือให้ผู้ใดเข้ามาจัดการทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดของตนก็ได้ แต่จะทำให้ พินัยกรรมนั้นมีผลบังคับไปถึงทรัพย์สินของผู้อื่นที่มีใช้ของตนนั้นย่อมทำไม่ได้

กล่าวอีกนัยหนึ่ง พินัยกรรมก็คือ กิจการต่างๆของผู้ทำพินัยกรรม เพื่อที่จะเกิดผลบังคับตามกฎหมายในเมื่อผู้ทำพินัยกรรมถึงแก่ความตาย โดยทำแบบใดแบบหนึ่งที่กฎหมายกำหนดไว้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือที่เรียกด้วยชื่อว่า ป.พ.พ. มาตรา 1646 – 1648)

ตัวอย่างเช่น นายแดงทำพินัยกรรมว่า เมื่อตนเองตายจะขอยกที่ดินของนายขาว ซึ่งเป็นพี่ชายตน ให้แก่ นางเหลือง ซึ่งเป็นการยกทรัพย์สินของผู้อื่นให้แก่นางเหลือง กรณีเช่นนี้ทำไม่ได้ เพราะไม่ใช่ทรัพย์สินของตน เอกสารที่มีข้อความว่าเป็นพินัยกรรมแม้ไม่มีคำว่าพินัยกรรม ก็ถือว่าเป็นพินัยกรรมมีผลให้ได้ แต่ถ้ามีคำว่าพินัยกรรม แต่ไม่มีข้อความว่าพินัยกรรม ให้มีผลบังคับเมื่อตายไปแล้ว ก็ไม่ถือว่าเป็นพินัยกรรม เช่น สมชายเขียนหนังสือไว้ว่า ตั้งแต่นี้ต่อไปขอทำพินัยกรรมยกเงินสดให้แก่นายเจริญ 5,000 บาท ดังนี้ถือว่าเป็นพินัยกรรม เพราะไม่ประสงค์จะให้ นายเจริญได้รับเงินเมื่อหลังจากที่นายสมชายตายไปแล้ว

ลักษณะสำคัญของพินัยกรรมคือ เอกสารนั้นต้องมีข้อความกำหนดการเผื่อตายในเรื่องทรัพย์สินของผู้ตายว่าให้ตกเป็นของใคร หรือให้จัดการอย่างไรเมื่อผู้ทำพินัยกรรมตายไปแล้ว หากมีข้อความดังกล่าวก็เป็นพินัยกรรมโดยไม่ต้องมีข้อความระบุว่าพินัยกรรมแต่อย่างใด การทำพินัยกรรมอาจไม่ใช่เรื่องการยกทรัพย์สินให้ผู้ใดก็ได้ แต่อาจเป็นเรื่องอื่นๆ ที่ให้มีผลตามกฎหมายก็ได้ เช่น การทำพินัยกรรมว่าเมื่อตนเองตายไปแล้วขอยกปอดให้แก่โรงพยาบาลราชวิถีหรือ ให้จัดงานศพของตนโดยการเผาภายใน 3 วัน ดังนี้ก็เป็นพินัยกรรมเช่นกัน

รูปแบบการทำพินัยกรรม

การทำพินัยกรรมนั้นต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด มิฉะนั้นไม่ถือว่าเป็นพินัยกรรม พินัยกรรมมีอยู่ 5 แบบด้วยกัน ได้แก่

1. พินัยกรรมแบบธรรมดา (ป.พ.พ. มาตรา 1656)
2. พินัยกรรมเขียนเองทั้งฉบับ (ป.พ.พ. มาตรา 1657)
3. พินัยกรรมทำเป็นเอกสารฝ่ายเมือง (ป.พ.พ. มาตรา 1658)
4. พินัยกรรมทำเป็นเอกสารลับ (ป.พ.พ. มาตรา 1660)
5. พินัยกรรมทำด้วยวาจา (ป.พ.พ. มาตรา 1663)

อนึ่ง พินัยกรรมทั้ง 5 แบบดังกล่าว มี 3 แบบ ที่ผู้ทำจะต้องไปติดต่อกับทางอำเภอหรือเขต คือ แบบที่ 3 , 4 และ 5 ส่วนแบบที่ 1 และแบบที่ 2 ผู้ทำสามารถดำเนินการได้เองโดยไม่ต้องติดต่อกับทางอำเภอหรือเขตแต่อย่างใด ซึ่งพินัยกรรมแต่ละแบบมีลักษณะแตกต่างกัน ผู้ทำพินัยกรรมสามารถเลือกทำแบบใดก็ได้ ที่สำคัญคือข้อความในพินัยกรรมต้องมีสาระเป็นเรื่องกำหนดการเผื่อตายเอาไว้

การทำพินัยกรรม

ผู้สูงอายุที่ประสงค์จะทำพินัยกรรมสามารถเลือกทำพินัยกรรมแบบใดแบบหนึ่งในจำนวนทั้งหมด 5 แบบ หลักเกณฑ์การทำพินัยกรรมในแต่ละแบบมีรายละเอียดดังนี้

1. พินัยกรรมแบบธรรมดา

การทำพินัยกรรมแบบธรรมดาถือว่าเป็นพินัยกรรมแบบที่นิยมใช้กันมากที่สุด บางรายจะว่าจ้างทนายความเป็นผู้จัดทำหรือร่างข้อความในพินัยกรรมให้ตามความประสงค์ของผู้ทำ

หลักเกณฑ์การทำพินัยกรรมแบบธรรมดา

1. ต้องทำเป็นหนังสือ โดยจะเขียนหรือพิมพ์ก็ได้ (จะเขียนหรือพิมพ์เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศก็ได้)
2. ต้องลงวัน เดือน ปี ในขณะที่ทำ เพื่อพิสูจน์ความสามารถของผู้ทำ

3. ผู้ทำพินัยกรรมต้องลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน จะลงลายมือชื่อหรือพิมพ์นิ้วมือก็ได้ แต่จะใช้ตราประทับแทนการลงชื่อหรือเครื่องหมายแคงได้ไม่ได้ และพยานที่จะลงลายมือชื่อในพินัยกรรมจะพิมพ์ลายนิ้วมือหรือใช้ตราประทับ หรือลงแคงได้ หรือลงเครื่องหมายอย่างอื่นแทนการลงชื่อไม่ได้ จะต้องลงลายมือชื่ออย่างเดียว

4. การขาด ลบ ตกเติม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างอื่น ซึ่งพินัยกรรมนั้นย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ในขณะที่ขาด ลบ ตกเติม หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น ได้ลงวัน เดือน ปี และผู้ทำพินัยกรรมต้องลงลายมือชื่อ หรือพิมพ์นิ้วมือต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน และพยานอย่างน้อยสองคนนั้นต้องลงลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อของผู้ทำพินัยกรรมในขณะนั้น (ต้องเป็นพินัยกรรมแล้ว)

2. พินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ

หลักเกณฑ์การทำพินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ

1. ต้องทำเป็นเอกสารที่เป็นหนังสือ โดยจะใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศก็ได้
2. ผู้ทำพินัยกรรมต้องเขียนด้วยลายมือของตนเองทั้งฉบับ จะพิมพ์ไม่ได้ เพราะฉะนั้นผู้ที่เขียนหนังสือไม่ได้ย่อมไม่สามารถจะทำพินัยกรรมแบบนี้ได้ พินัยกรรมแบบนี้จะมีพยานหรือไม่มีก็ได้ เพราะกฎหมายไม่ได้ห้ามไว้ พินัยกรรมแบบนี้จึงมีความสะดวกตรงที่ไม่จำเป็นต้องมีพยานรู้เห็นในการทำพินัยกรรม
3. ต้องลงวัน เดือน ปี ในขณะที่ทำ
4. ต้องลงลายมือชื่อผู้ทำพินัยกรรม จะใช้ลายพิมพ์นิ้วมือหรือเครื่องหมายอื่นไม่ได้
5. หากมีการแก้ไข ขาด ลบ ตก เติมพินัยกรรมผู้ทำพินัยกรรมจะต้องทำด้วยมือของตนเองจะให้ผู้อื่นทำไม่ได้ และจะต้องลงลายมือชื่อกำกับไว้ ณ จุดที่แก้ไข ขาดลบ ตก เติมด้วย หากมีการแก้ไข ขาด ลบ ตก เติมพินัยกรรม แต่ไม่มีการลงลายมือชื่อกำกับถือว่าไม่ได้มีการแก้ไข ขาดลบ ตกเติมในจุดนั้นๆ

อนึ่งพินัยกรรมแบบธรรมดา กับ พินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับมีส่วนคล้ายกันมาก มีข้อแตกต่างบางประการ คือ พินัยกรรมแบบธรรมดาผู้ทำพินัยกรรมไม่จำเป็นต้องเขียนเอง หรือพิมพ์เอง และจะเขียนหรือพิมพ์ก็ได้ ที่สำคัญพินัยกรรมแบบธรรมดาต้องมีพยานอย่างน้อยสองคนด้วย และหากบุคคลอื่นเป็นผู้เขียนหรือพิมพ์ควรลงลายมือชื่อผู้เขียน และพยานด้วย โดยระบุชื่อผู้เขียน ผู้พิมพ์และพยาน ข้อแตกต่างอีกประการหนึ่งคือ พินัยกรรมแบบธรรมดาผู้ทำพินัยกรรมสามารถพิมพ์ลายนิ้วมือแทนการลงลายมือชื่อได้แต่ต้องมีพยานลงลายมือชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือไว้สองคน

3. พินัยกรรมทำเป็นเอกสารฝ่ายเมือง

การขอทำพินัยกรรมเป็นเอกสารฝ่ายเมือง ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องขอให้นายอำเภอ/ผู้อำนวยการเขต ณ อำเภอหรือเขตใดก็ได้ ดำเนินการให้ตามความประสงค์ ขั้นตอนการทำพินัยกรรมทำเป็นเอกสารฝ่ายเมือง ดังนี้

1. ผู้ทำพินัยกรรม แจ้งข้อความที่ตนประสงค์จะให้ใส่ไว้ในพินัยกรรมของตนแก่นายอำเภอ/ผู้อำนวยการเขตต่อหน้าพยานอีกอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน
2. นายอำเภอ/ผู้อำนวยการเขตจะจดข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งให้ทราบแล้วนั้นลงไว้ และอ่านข้อความนั้น ให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานฟัง
3. เมื่อผู้ทำพินัยกรรมและพยานรับทราบชัดเจนว่า ข้อความที่นายอำเภอ/ผู้อำนวยการเขตจดนั้นถูกต้องตรงกันกับที่ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งไว้แล้ว ให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

4. ข้อความที่นายอำเภอ/ผู้อำนวยการเขตจดไว้ นั้น ให้นายอำเภอ/ผู้อำนวยการเขตลงลายมือชื่อ และลงวัน เดือน ปี จดลงไว้ด้วยตนเองเป็นสำคัญว่า พินัยกรรมนั้นได้ทำถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ข้างต้น แล้วประทับตราตำแหน่งไว้เป็นหลักฐาน

การทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง ไม่จำเป็นต้องทำในที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ/ ที่ทำการเขตเสมอไป ถ้าผู้ทำร้องขอจะทำนอกที่ทำการดังกล่าวก็ได้

4. พินัยกรรมทำแบบเอกสารลับ

ขั้นตอนการทำพินัยกรรมแบบเอกสารลับ ดังนี้

ผู้ที่ประสงค์จะทำพินัยกรรมเป็นเอกสารลับ ให้ผู้นั้นแสดงความจำนงตามแบบของเจ้าพนักงานยื่นต่อกรมการอำเภอ (นายอำเภอ) ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอแล้วปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

1. ต้องมีข้อความพินัยกรรมและลงลายมือชื่อผู้ทำพินัยกรรม
2. ผู้ทำพินัยกรรมต้องฉีกพินัยกรรม แล้วลงลายมือชื่อคาบรอยฉีก
3. ผู้ทำพินัยกรรมต้องนำพินัยกรรมที่ฉีกนั้น ไปแสดงต่อนายอำเภอและพยานอย่างน้อย

2 คน และให้ถ้อยคำต่อบุคคลทั้งหมดนั้นว่าเป็นพินัยกรรมของตน ถ้าพินัยกรรมนั้นผู้ทำพินัยกรรมเขียนเองโดยตลอด ผู้ทำพินัยกรรมจะต้องแจ้งนามและภูมิลำเนาของผู้เขียนให้ทราบด้วย

4. เมื่อนายอำเภอ/ผู้อำนวยการเขตจดถ้อยคำของผู้ทำพินัยกรรม และวัน เดือน ปี ที่ทำพินัยกรรมมาแสดงไว้ในซองพับและประทับตราประจำตำแหน่ง แล้วนายอำเภอ/ผู้อำนวยการเขตผู้ทำพินัยกรรมและพยานลงลายมือชื่อบนซองนั้น

อนึ่ง หากบุคคลผู้เป็นทั้งใบ และหูหนวก หรือผู้ที่ไม่ได้ มีความประสงค์จะทำพินัยกรรมเป็นเอกสารลับก็สามารถทำได้ โดยให้ผู้นั้นเขียนด้วยตนเองบนซองพินัยกรรมต่อหน้านายอำเภอ/ผู้อำนวยการเขตและพยานอย่างน้อย 2 คน ว่าพินัยกรรมที่ฉีกนั้นเป็นของตน แทนการให้ถ้อยคำ

ถ้าผู้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารลับประสงค์ขอรับไปทันที ก็ให้นายอำเภอมอบให้ไปได้ โดยให้ผู้ทำพินัยกรรมลงลายมือชื่อรับในสมุดทะเบียน

5. พินัยกรรมทำด้วยวาจา

การทำพินัยกรรมด้วยวาจาเป็นกรณีเมื่อมีพฤติการณ์พิเศษ ซึ่งบุคคลใดไม่สามารถจะทำพินัยกรรมตามแบบอื่นที่กฎหมายกำหนดไว้ได้ เช่น ตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรือเวลามีโรคระบาด หรือสงคราม ซึ่งในพฤติการณ์เช่นนี้ ผู้ทำพินัยกรรมไม่อาจหาเครื่องมือเครื่องเขียนได้ทันทั่วทั้งที่ หรือกว่าจะหาได้ก็ถึงตายเสียก่อน ผู้ทำพินัยกรรมสามารถทำพินัยกรรมด้วยวาจาได้ ดังนี้

1. ผู้ทำพินัยกรรมแสดงเจตนา กำหนดข้อพินัยกรรมต่อหน้าพยานอย่างน้อย 2 คน ซึ่งอยู่พร้อมกัน ณ ที่นั้น

2. พยานทั้งหมดต้องไปแสดงต่อนายอำเภอโดยมิชักช้า และแจ้งให้นายอำเภอทราบถึงข้อความเหล่านี้

- ข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมได้สั่งไว้ด้วยวาจา
- วัน เดือน ปี สถานที่ที่ทำการพินัยกรรม
- พฤติการณ์พิเศษที่ขัดขวางมิให้สามารถทำพินัยกรรมตามแบบอื่นที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย

3. ให้นายอำเภอ/ผู้อำนวยการเขตจดข้อความที่พยานแจ้งไว้ และพยานทั้งหมดนั้นต้องลงลายมือชื่อ ถ้าลงลายมือชื่อไม่ได้จะลงลายพิมพ์นิ้วมือ โดยมีพยานลงลายมือชื่อรับรอง 2 คนก็ได้

อนึ่ง ความสมบูรณ์แห่งพินัยกรรมนี้ย่อมสิ้นไป เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่เวลาผู้ทำพินัยกรรมกลับมาสู่ฐานะที่จะทำพินัยกรรมตามแบบอื่นที่กฎหมายกำหนดไว้

ข้อพึงระวัง

พินัยกรรมเป็นเอกสารที่มีความสำคัญ ดังนั้น ก่อนที่จะทำพินัยกรรมผู้ทำต้องพิจารณาไตร่ตรองให้รอบคอบเสียก่อนว่าเจตนาจะยกทรัพย์สินให้ใคร เพราะการทำพินัยกรรมเป็นการกำหนดการยกทรัพย์สินหรือความประสงค์ที่จะจัดการเรื่องบางเรื่องไว้ล่วงหน้าสำหรับการตายในอนาคตที่จะเกิดขึ้น ไม่จำเป็นต้องยกทรัพย์สินให้ทายาทตามกฎหมายของเราเท่านั้น หากพินัยกรรมได้ทำไปแล้วและถูกต้องก็ต้องบังคับตามพินัยกรรม ทายาทอื่นจะมาอ้างขอแบ่งทรัพย์สินมรดกตามพินัยกรรมที่ทำยกให้ผู้อื่นไปแล้วมิได้ เพราะพินัยกรรมคือการแสดงเจตนาที่สำคัญของเจ้ามรดกที่กฎหมายยอมรับและบังคับให้

ตัวอย่าง พินัยกรรมแบบธรรมดา

พินัยกรรม

ทำที่บ้านเลขที่ 3 หมู่ 2 ต.กันตอ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
วันที่ 1 มกราคม 2550

ข้าพเจ้า นางไข่มุก วาจาดี อายุ 73 ปี อยู่บ้านเลขที่ 12 ม. 3 ต.ยายชา อ.สามพราน จ.นครปฐม ขอทำพินัยกรรมไว้ว่า เมื่อข้าพเจ้าถึงแก่กรรมไปแล้ว ทรัพย์สินของข้าพเจ้าให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ ของบุคคลดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1 ที่ดินโฉนดเลขที่ 123 เลขที่ดิน 456 ต.เขายายเที่ยง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เนื้อที่ 10ไร่ พร้อมบ้านบนที่ดินให้ตกเป็นของนายประสงค์ สามารถ

ข้อที่ 2 ให้เงินสดในบัญชีที่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาปากช่อง ทั้งหมดให้ตกเป็นของนางดวงใจ ใจเพชร

ข้อที่ 3 ให้ทรัพย์สินอื่น ๆ นอกจากนี้ ให้ตกเป็นของ นางสาวรัศมี นาคี แต่เพียงผู้เดียว

พินัยกรรมฉบับนี้ข้าพเจ้าและพยานได้อยู่พร้อมกัน ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าพยานสองคนพร้อมกันและพยานทั้งสองคนได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้าโดยพร้อมเพรียงกัน ขณะทำพินัยกรรมนี้ข้าพเจ้ามีสติสัมปชัญญะบริบูรณ์ดี เพื่อเป็นหลักฐานจึงลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ ผู้ทำพินัยกรรม
(ไข่มุก วาจาดี)

ลงชื่อ..... พิมพ์หรือเขียน,พยาน
(สดศรี ดวงเลิศ)

ลงชื่อ..... พยาน
(ดวงฤดี มีชัย)

วิธีเขียนพินัยกรรม

1. ให้เริ่มเขียนกลางหน้ากระดาษว่า **พินัยกรรม**
2. บรรทัดถัดลงมาให้ระบุสถานที่ที่ทำพินัยกรรม คือ เขียนข้อความว่า พินัยกรรมนี้ทำขึ้นที่ไหน

3. บรรทัดถัดลงไปให้ระบุว่า ทำเมื่อวันที่ / เดือน / ปีอะไร ต่อจากนั้นย่อหน้าถัดไปต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ทำพินัยกรรมประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล อายุ อยู่บ้านเลขที่ ถนน หมู่ ตำบล อำเภอ จังหวัด การระบุรายละเอียดดังกล่าวเพื่อให้รู้ว่าใครเป็นผู้ทำพินัยกรรม และผู้ทำพินัยกรรมมีอายุเกินกว่า 15 ปี ขณะที่ทำพินัยกรรมตามที่กฎหมายหรือไม่

4. ข้อความต่อไปให้ระบุว่า จะให้ทรัพย์สินของเราตกทอดแก่บุคคลใดเมื่อเราเสียชีวิตไปแล้ว

ตัวอย่าง เช่น "ข้าพเจ้าขอทำพินัยกรรมว่าเมื่อข้าพเจ้าถึงแก่ความตายแล้ว ให้ทรัพย์สินของข้าพเจ้าตกเป็นของบุคคลดังต่อไปนี้" จากนั้นให้ระบุรายการทรัพย์สินทั้งหลายที่ตั้งใจจะยกให้ โดยอาจจะระบุเป็นข้อๆเช่น

ข้อ 1 ให้เงินข้าพเจ้าจำนวน 2,000,000 บาท ที่ฝากไว้กับธนาคารกรุงไทย สาขา สุพรรณบุรี ให้ตกเป็นของนายอนุมาน สมดี

ข้อ 2 ให้ที่ดินโฉนดเลขที่ 2345 ตำบลวังหิน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ รวมถึงปลูกสร้างบนที่ดินดังกล่าว ให้ตกเป็นของนางดวงใจ ใจดี

ข้อ 3 ให้รถยนต์ยี่ห้อฮอนด้า 1 คัน หมายเลขทะเบียน จส1188 กรุงเทพมหานคร ให้ตกเป็นของนางสาวทองดี มงคล

อนึ่ง หากผู้ทำพินัยกรรมประสงค์จะยกทรัพย์สินทั้งหมดให้แก่ใครคนใดคนหนึ่งก็อาจเขียนว่า "เมื่อข้าพเจ้าถึงแก่กรรมไปแล้วให้ทรัพย์สินทั้งหมดของข้าพเจ้าตกให้แก่ นายใจ ไซโย แต่เพียงผู้เดียว"

5. ย่อหน้าต่อไปควรระบุว่า ขณะทำพินัยกรรมฉบับนี้ ข้าพเจ้ามีสติสัมปชัญญะปกติบริบูรณ์ ตอนท้ายของพินัยกรรมต้องลงลายมือชื่อหรือลายเซ็นของผู้ทำพินัยกรรม และควรวงเล็บชื่อและนามสกุลด้วยตัวบรรจงไว้ด้วย แต่จะพิมพ์ลายมือแทนการลงลายมือชื่อไม่ได้

6. เมื่อเขียนพินัยกรรมเสร็จแล้ว ก็เป็นอันว่าหนังสือฉบับนี้เป็นพินัยกรรมไปแล้ว แต่หากผู้ทำพินัยกรรมต้องการเปลี่ยนแปลงแก้ไขพินัยกรรมที่ทำไว้แล้วนั้น ก็สามารถทำได้แต่จะต้องลงลายมือชื่อของตนตรงที่ได้แก้ไข ชูต ลบ ตก เต็มนั้นไว้ด้วย

เมื่อได้ทำขึ้นแล้วนั้นผู้ทำพินัยกรรมมีสิทธิจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ สามารถยกเลิกได้โดยแก้ไขฉีกทำลายพินัยกรรมเสียก็ได้ หรือทำพินัยกรรมฉบับใหม่ซึ่งหากมีการทำใหม่ให้ถือว่าพินัยกรรมฉบับเก่าถูกเพิกถอนไปแล้ว

ข้อมูลแหล่งให้บริการสิทธิประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ

1. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บริการให้คำแนะนำปรึกษาและจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและลดช่องว่างระหว่างวัยของผู้สูงอายุและสมาชิกครอบครัว ทำให้ผู้สูงอายุอยู่ร่วมกับครอบครัวอย่างอบอุ่นและมีความสุข นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุที่ได้รับความเดือดร้อน เป็นเงิน แหละ/หรือสิ่งของ ตามระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2552

2. ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) จัดตั้งขึ้นจากการสนับสนุนของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยเป็นการรวมกลุ่มตัวแทนคนในชุมชนหรือองค์กรในชุมชน ที่อาสาช่วยเหลือ ป้อนกัน และแก้ไขปัญหาครอบครัว มีบริการให้คำแนะนำปรึกษาหรือจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ศพค. ตั้งอยู่ในตำบลหรือเทศบาลในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ อยู่ในความดูแลและสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. สายด่วนกรมสุขภาพจิต (ฮอตไลน์คลายเครียด) ให้บริการปรึกษาปัญหาสุขภาพจิต รับฟังปัญหาที่ทำให้เกิดความคับข้องใจ และให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ตลอด 24 ชั่วโมง โทรศัพท์สายด่วน 1667

4. ศูนย์พึ่งได้ (ศูนย์บริการช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤตจากความรุนแรง) รับเรื่องร้องทุกข์ และให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน และถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว ทางโทรศัพท์ ตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีศูนย์รับแจ้งปัญหาและให้การช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนอยู่ที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด ทุกแห่งทั่วประเทศ โทรศัพท์สายด่วน 1169

5. คลินิกช่วยเหลือความรุนแรงในครอบครัว (ศูนย์นารีรักษ์โรงพยาบาลรามาริบัติ) หมายเลขโทรศัพท์ 02-201-1222

6. มูลนิธิศูนย์ฮอตไลน์ รับปรึกษาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว ปัญหาชีวิต หมายเลขโทรศัพท์ 02-276-2950 และ 02-277-8811

7. ศูนย์ปรึกษาปัญหาชีวิต (สมาคมสมาพันธ์แห่งประเทศไทย) ให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อคลายทุกข์ แก้ปัญหา และหาทางออกให้กับชีวิต หมายเลขโทรศัพท์ 02-713-6793

8. เสถียรธรรมสถาน ให้คำแนะนำเรื่องคลายทุกข์ ให้คำปรึกษาธรรมะ หมายเลขโทรศัพท์ 02-509-0085, 02-509-2237 และ 02-510-6697

9. ศูนย์ประชาบดี ประสานหน่วยงานต่างๆ ในการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน รวมถึงผู้สูงอายุที่ถูกกระทำรุนแรง ถูกทอดทิ้ง โทรศัพท์สายด่วน 1330

10. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีหน่วยงานทั่วประเทศ 12 แห่ง ให้บริการในลักษณะของสถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุขาดที่พึ่ง ถูกทอดทิ้ง ไม่มีผู้ดูแล หรือไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับครอบครัว ผู้สูงอายุที่มีความประสงค์เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- มีสัญชาติไทย อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

- ไม่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา และอยู่ระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล

- ไม่เป็นโรคเรื้อรัง หรือโรคติดต่อร้ายแรง

- ไม่พิการทุพพลภาพ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

- สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในกิจวัตรประจำวัน

ผู้สูงอายุที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ยื่นใบสมัครได้ที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการกรุงเทพมหานคร ต่างจังหวัด ยื่นใบสมัครได้ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง

ของมนุษยจังหวัด (พมจ.) หรือศูนย์พัฒนาสังคมจังหวัด ในจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนา หรือศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแต่ละแห่ง สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ศูนย์ประชาบดี โทรศัพท์สายด่วน 1330

เอกสารอ้างอิง

1. “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546” (31 ธันวาคม 2546). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 120 ตอนที่ 130 ก, น. 5-6.
2. “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553” (15 กันยายน 2553). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 127 ตอนที่ 56.
3. สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (ม.ป.ป.). **คู่มือสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุพ.ศ. 2546.** (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ.
4. สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2556). **ชุดความรู้การดูแลตนเองและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุด้านความมั่นคงในชีวิต.** กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย